

Η χαμένη τιμή του συνδικαλισμού

Παραίτηση, κρίση ή αδράνεια; Συνδικαλιστές, πανεπιστημιακοί και πολίτες μιλούν για τις παθογένειες και τις επιλογές τους

Ρεπορτάζ

**Παναγιώτα Μπίτσικα
Νατάσα Ρουγγέρη**

● Εν συντομία

Η απαξίωση του συνδικαλισμού καταγράφεται στη μειωμένη συμμετοχή των εργαζομένων στα συνδικάτα. Η ταύτιση των συνδικαλιστών με κομματικά και εργοδοτικά συμφέροντα και οι προσωπικές επιδιώξεις οδήγησαν μεγάλο τμήμα του κόσμου της εργασίας σε παραίτηση και απομάκρυνση από συλλογικές διαδικασίες.

● Γιατί ενδιαφέρει

Η συλλογική δράση είναι σήμερα πιο αναγκαία από ποτέ στην προσπάθεια για επανένταξη εργασιών και κοινωνικών δικαιωμάτων.

Ο κύκλος της χαμένης τιμής του συνδικαλισμού –εργοδοτικό, κυβερνητικό ή/και γραφειοκρατικό– έχει ανοίξει προ πολλού. Αποτυπώθηκε για τα καλά στα χρόνια της μνημονιακής επίθεσης, με την τακτική συμβιβασμού στις απαιτήσεις της κυρίαρχης πολιτικής περί ανταγωνιστικότητας και ευελιξίας στην αγορά εργασίας. Είχε κυριαρχήσει από χρόνια η λογική ενός συνδικαλισμού σε ρόλο συνδιαχειριστή και εταίρου τον εργοδότη, η οποία κατέληξε σε αδυναμία να αντιμετωπίσει την επίθεση στα εργασιακά δικαιώματα από τις μνημονιακές πολιτικές (μισθολογική εξαθλίωση, αναδιάρθρωσεις, απορρύθμιση εργασιακών σχέσεων, απολύσεις).

Ήταν πολλοί εκείνοι που αμαύρωναν επί χρόνια την έννοια «συνδικαλιστής» με την ιδιότητα τους, τη «χαρμαφάικη» αδράνειά τους, τις στρεβλές πρακτικές τους και την τακτική ουράς των κομματικών και κυβερνητικών επιλογών.

Από το 2010 και μετά έγινε συντονισμένη προσπάθεια από τις μνημονιακές κυβερνήσεις να αποδυναμώσουν με κάθε τρόπο –έχαναν φωνάωσι– οι διαδηλώσεις και οι απεργίες– την οποία ενίσχυαν τον κινήματος που αναζητούσε νέο βηματισμό για αντίδραση. Είχαν με το μέρος τους συνδικαλιστικά στελέχη που τους ακολουθούσαν και, την ίδια ώρα, έδιναν τροφή για την απαξίωση του συνδικαλισμού.

Το ένα τέταρτο συμμετέχει

Η οικονομική κρίση και κυρίως η κατάρρευση των εργασιακών σχέσεων επέφεραν σημαντική μείω-

ση της συμμετοχής των εργαζομένων στα συνδικαλιστικά σωματεία, αλλά και απαξίωση των συνδικαλιστών και εν γένει του συνδικαλισμού. Καθώς δεν υπάρχουν πρόσφατα στοιχεία, ενιαία και με κοινή μεθοδολογία, η συμμετοχή των εργαζομένων στα συνδικάτα υπολογίζεται με βάση τις εγγραφές στα συνέδρια της ΓΣΕΕ και της ΑΔΕΔΥ και τη συμμετοχή στις εκλογές πρωτοβάθμιων σωματείων στους κλάδους. Το ποσοστό συμμετοχής σήμερα φτάνει συνολικά, στην πιο αισιόδοξη εκδοχή, μόλις το 25%.

Η πτωτική τάση ως προς τη συμμετοχή στα συνδικάτα παρατηρείται και σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες. Η λεγόμενη συνδικαλιστική πυκνότητα στα συνδικάτα –κόρια παράμετρος είναι η συμμετοχή εργαζομένων– έχει μειωθεί στις μέρες μας, τονίζει στο Documento ο **Δημήτρης Μπράτης**, αντιπρόεδρος της εκτελεστικής επιτροπής της ΑΔΕΔΥ. Εξηγεί ότι σύμφωνα με έρευνα της ΓΣΕΕ «η πυκνότητα, από 42% που ήταν πριν από 25 χρόνια σε δημόσιο και ιδιωτικό τομέα συνολικά, έχει μειωθεί στο 26%». Συγκεκριμένα, στον δημόσιο τομέα ανέρχεται σήμερα σε 55%, ενώ περιορίζεται σε 15% στον ιδιωτικό όπου επικρατούν, μεταξύ άλλων, ο φόβος της απόλυσης και η δαμώλειος σπάθη του εργοδότη που δεν καλοβλέπει τους συνδικαλισμένους.

Επιπλέον, παρατηρείται γενικότερη δυσπιστία και παραίτηση ουσιαστικά των εργαζομένων ως προς την ύπαρξη εναλλακτικής λύσης στο σημερινό αδιέξοδο. Ο

Γιάννης Κουζής, καθηγητής Εργασιακών Σχέσεων στο Πάντειο Πανεπιστήμιο και επιστημονικός συνεργάτης του Ινστιτούτου Εργασίας της ΓΣΕΕ, σημειώνει στο Documento πως είναι κομβικής σημασίας το γεγονός ότι ο κόσμος καταστάσει μέσα από τον συνδικαλισμό. Παράλληλα, όμως, επιστημαίνεται ότι υπάρχει μια σημαντική πολιτική παράμετρος: «Ο κόσμος έχει απογοητευτεί από τη στροφή του ΣΥΡΙΖΑ, η οποία ήταν καθοριστική και για το θέμα της συμμετοχής στα συνδικάτα». Ο κ. Κουζής διευκρινίζει ότι «να μην η συμμετοχή των εργαζομένων στα συνδικάτα ήταν χαμηλή και πριν από την κρίση, αλλά μετά το 2012 περιορίστηκαν και οι απεργιακές κινητοποιήσεις επειδή λειτουργήσε η λογική ότι

«Ο κόσμος έχει παρατηθεί. Μόνο μια μικρή μερίδα εργαζομένων από τα συνδικάτα βάσης, τα πρωτοβάθμια εργαζομένων από τα συνδικάτα βάσης, τα πρωτοβάθμια δηλαδή, συμμετέχει»

Γιάννης Κουζής
Πανεπιστημιακός, επιστημονικός συνεργάτης ΙΝΕ/ΓΣΕΕ

«Οι εργαζόμενοι έχουν την αίσθηση ότι τα τελευταία χρόνια είχαμε μια προσέγγιση συναίνεσης και όχι λογική ρήξης με πολιτικές που οδηγούν τα εργασιακά δικαιώματα»

Δημήτρης Μπράτης
Μέλος εκτελεστικής επιτροπής της ΑΔΕΔΥ

θα έρθει ο ΣΥΡΙΖΑ και θα μας λύσει το πρόβλημα». Και προσθέτει: «Ο κόσμος έχει παρατηθεί. Μόνο μια μικρή μερίδα εργαζομένων από τα συνδικάτα βάσης, τα πρωτοβάθμια εργαζομένων δηλαδή, συμμετέχει. Οι επισφαλείς εργαζόμενοι, που έχουν και τη μεγαλύτερη ανάγκη, με τις ελαστικές σχέσεις εργασίας και τις χαμηλές απολαβές απέχουν από τα συνδικάτα».

Ρήξεις και κατεστημένα

Την κατάσταση επιτείνουν, κατά τον κ. Μπράτη, χρόνιες παθογένειες, όπως ο οργανωτικός πολυκερματισμός. «Έχουμε σήμερα περίπου 3.500 πρωτοβάθμια σωματεία! Επιπλέον, ενός είδους διάσπαση διαμορφώνει και η στάση του ΠΑΜΕ με τις δικές του κινητοποιήσεις» σημειώνει. Και το σημαντικότερο, «οι εργαζόμενοι έχουν την αίσθηση ότι τα τελευταία χρόνια είχαμε μια προσέγγιση συναίνεσης από τις συνδικαλιστικές ηγεσίες και όχι λογική ρήξης με πολιτικές που οδηγούν τα εργασιακά δικαιώματα, δηλαδή ότι το πολιτικό και το συνδικαλιστικό κατεστημένο συμφωνούν».

Ο κ. Μπράτης αναγνωρίζει, επίσης, τις επιπτώσεις από την κομματικοποίηση στο συνδικαλιστικό κίνημα, με την ταύτιση προσώπων με πολιτικά κόμματα: «Πρέπει να προσέχει κανείς πότε θα ξεπερνούμε από το ένα λόγο και θα ιππεύει το άλλο». Η δυσπιστία των εργαζομένων επιτείνεται και από την αίσθηση ότι τα πάντα υπαγορεύονται από τις Βρυξέλλες. «Πώς να επιδιώξει ο εργαζόμενος να μπει σε ένα συνδικάτο και να προσπαθήσει ο ίδιος να αλλάξει τα πράγματα όταν σκέφτεται: Έγώ τι να κάνω στο συνδικάτο; Θα πάω να φωνάξω και θα μου πουν ότι εδώ κάνει κουμάντο ο... Σόμπλε!» λέει χαρακτηριστικά ο κ. Κουζής.

Η ανασύνταξη των εργατικού συνδικαλιστικού κινήματος παραμένει ζητούμενο. Το κύρος του συνδικαλισμού μπορεί να επανακτηθεί εφόσον οι εργαζόμενοι διαπιστώσουν ότι αξίζει να συσπειρωθούν σε μια κατεύθυνση συλλογικής δράσης για τα δικά τους συμφέροντα. Τα συνδικάτα είναι ανάγκη να ξαναθυμθούν τις κοινωνικές αξίες της αλληλεγγύης και της εργατικής ενότητας, για διεκδίκηση με μαχητικότητα και μαζικές δημοκρατικές διαδικασίες. Το Documento συνομιλίες για την κρίση και το μέλλον του συνδικαλισμού με ανθρώπους από διάφορους τομείς δραστηριότητας – πανεπιστήμιο, τέχνες, πολιτική, συνδικάτα.

«Χρειάζονται αλλαγές σε δομή και λειτουργία»

Γιόργος Πετρόπουλος
Αντιπρόεδρος ΑΔΕΔΥ

Η χαμηλή συνδικαλιστική πυκνότητα (με εξαίρεση τις σκανδιναβικές χώρες για ιστορικούς λόγους), η γενικότερη μείωση της συνδικαλιστικής παρέμβασης και η συνακόλουθη αναξιοπιστία είναι φαινόμενα που μάλλον υπερβαίνουν την ελληνική επικράτεια και ανάγονται στις δομικού χαρακτήρα αλλαγές του παραγωγικού μοντέλου και των εργασιακών σχέσεων. Μια σειρά εξελίξεις, όπως η παγκοσμιοποίηση της οικονομίας και η ραγδαία ανάπτυξη της τεχνολογίας με την ταυτόχρονη υποχώρηση των συλλογικών δράσεων, απόρροια της κατάρρευσης του νεοφιλελευθερισμού, δημιούργησαν ασφυκτικό περιβάλλον για τις δυνάμεις της μισθωτής εργασίας. Παράλληλα εμφανίζονται νέες μορφές εργασιακών σχέσεων που απορρυθμίζουν το εργασιακό τοπίο. Εργαζόμενοι με ελαστικές σχέσεις εργασίας, για λίγες ώρες τη μέρα, για κάποιες μέρες την εβδομάδα, ως ελεύθεροι επαγγελματίες στις πλατφόρμες διαμερισμού (Uber, Deliveroo), εξ αποστάσεως ή «με το κομμάτι» δημιουργούν νέες μορφές, τις οποίες τα συνδικάτα

παρακολουθούν μάλλον αμήχανα, διαβρωμένα με τις πρακτικές, τη νοοτροπία και την ιεραρχία των εποχών της σταθερής και μόνιμης εργασίας. Ειδικότερα για την Ελλάδα δεν μπορούμε να παραβλέψουμε ότι οι συνδικαλιστικές οργανώσεις –εξαιτίας και της έντονης κοιμηματοποίησης και παραταξιοποίησης– αντανάκλασαν πλήρως τις παθογένειες του πολιτικού συστήματος και πλέον υφίστανται τα αποτελέσματα της κατάρρευσής τους. Παρά τα προβλήματα όμως είναι σε όλους κατανοητή η αναγκαιότητα ύπαρξης ισχυρών μορφών συλλογικής οργάνωσης της μισθωτής εργασίας. Οσο/ες βρέθηκαν αντιμέτωποι/ες με την εργοδοτική αυθαιρεσία στην πλήρωση της κρίσης το γνωρίζουν καλά. Χρειάζεται να γίνουν αλλαγές στη δομή και τη λειτουργία των συνδικάτων, να σκεφτούμε τολμηρά, να αναθεωρήσουμε τις βεβαιότητες μας. Τιποτε όμως δεν θα μπορέσει να γίνει καλά αν οι εργαζόμενοι δεν γίνουν, με τη συμμετοχή τους, η προωθητική δύναμη αυτής της αλλαγής.

«Φωτεινό παράδειγμα οι καθαρίστριες»

Μάνια Παπαδημητρίου
Ηθοποιός και σκηνοθέτιδα

Πιστεύω πως ο λόγος για τον οποίο οι εργαζόμενοι έχουν χάσει την εμπιστοσύνη τους είναι ότι στα προηγούμενα χρόνια είδαν ορισμένους συνδικαλιστές να λειτουργούν με τρόπο πολιτάνικο και συμφεροντολογικό. Φρόντισε βέβαια και ο συστημικός Τύπος να υπερπροβάλει αυτές τις περιπτώσεις απαξιώνοντας στη συνείδηση του κόσμου όλο το συνδικαλιστικό κίνημα. Υπάρχουν όμως πάμπολλες περιπτώσεις που τα σωματεία πάλεψαν και στήριξαν αγώνες καλούς και ενδυνάμωσαν την πίστη όλων μας σε αυτούς. Όμως δεν προβλήθηκαν ποτέ από τις τηλεοράσεις. Προσωπικά ασχολούμαι με τον συνδικαλισμό από το 2006 και σε πολλές περιπτώσεις είδα να βοηθά τους ανθρώπους. Σε άλλες πάλι είδα να κουβεντάζουμε πολύ, αλλά στο διά ταύτα να μη γίνεται τίποτα. Ένα καλό παράδειγμα υγιούς συνδικαλισμού, κατά τη γνώμη μου, ήταν ο αγώνας των 595 καθαριστριών στο υπουργείο Οικονομικών. Οι γυναίκες αυτές αγωνίστηκαν με νύχια και με δόντια για το αυτονόητο. Επί πάρα πολύ χρόνο και με τεράστιο κόστος για τις ίδιες και τις οικογένειές τους. Για μένα αυτό είναι το πιο φωτεινό παράδειγμα υγιούς συνδικαλισμού. Μπήκαν μπροστά και πήραν επάνω τους κάποιες γυναίκες ολόκληρο τον αγώνα για όλες τις καθαρίστριες σε όλη την Ελλάδα. Εφρασαν ηθικά, έφαγαν ξύλο, λοιδορήθηκαν, πήγαν και ξαναπήγαν στο νοσοκομείο

και όμως άντεξαν, δίνοντας το παράδειγμα σε όλους μας. Τις κατηγορούν ακόμη. Ποιοι; Μα αυτοί που τις έδειραν τις κατηγορούν κι από πάνω. Ακόμη εκδικάζονται οι υποθέσεις τους. Και είμαστε πάντα κοντά τους. Στην εποχή των μνημονιακών επιταγών δεν υπάρχει άλλος δρόμος δυστυχώς. Και ίσως αυτό να τρομάζει τους πολίτες και γι' αυτό διαστάζουν να παλέψουν. Αναβάλλουν τη στιγμή της σύγκρουσης γιατί ξέρουν ενδόμυχα ότι η σύγκρουση αυτή θα είναι ολοκληρωτική. Τα μνημόνια υποχρεώνουν τους εργαζόμενους να στραφούν ο ένας ενάντια στον άλλον για να σώσουν ο καθένας το δικό του ζήτημα αποκλειστικά. Αυτό διχάζει και κάνει τον συνδικαλισμό να μοιάζει συνεχινική υπόθεση. Πάνω και γύρω απ' όλους μας υπάρχει ένα μνημονιακό αιτούμενο: η φτωχοποίηση του μεγαλύτερου τμήματος των πολιτών και η καταστρατήγηση όλων των εργασιακών κεκτημένων. Η το καταλαβαίνουμε αυτό ή όχι. Χρειάζεται να αντιληφθούμε το μέγεθος και να πολεμήσουμε όλοι μαζί για τον καθένα χωριστά που το χρειάζεται. Να μη μετράμε τα εργασιακά δικαιώματα με αριθμούς και ψηφιοποιημένες ομάδες αλλά μόνο με βάση το δίκαιο και το άδικο σε κάθε στιγμή και για τον καθένα. Κανείς να μη νιώθει μόνος του και εγκαταλειμμένος στο έλεος της τυχαίας τύχης.

«Τα συνδικάτα από μέρος της κρίσης, πρωταγωνιστές της λύσης»

Κωνσταντίνα Κούβεα
Ευρωβουλευτής ΣΥΡΙΖΑ
-GUE/NGL

Γιατί οι εργαζόμενοι εγκαταλείπουν τα συνδικάτα; Ή μήπως τα συνδικάτα εγκαταλείπουν τους εργαζόμενους; Φταίνε τα ίδια, με τις παιδικές και γεροντικές αρρώστιες τους (γραφειοκρατία, κομματικοποίηση, έλλειψη δημοκρατίας), που δεν μπορούν να υπερασπίσουν βασικά δικαιώματα; Η μήπως έγιναν όλα αντίστροφα; Δηλαδή η υποβάθμιση του εργατικού δικαίου από τις συντηρητικές κυβερνήσεις και τους μεγάλους εργοδότες οδήγησε τα συνδικάτα σε παρακμή. Ερωτήματα που θυμίζουν το ψευτοδίλημμα η κότα έκανε το αυγό ή το αυγό την κότα. Η πραγματικότητα είναι πιο περίπλοκη. Τα συνδικάτα εδώ και δεκαετίες έχουν τα προβλήματα που τους καταλογίζουμε. Δεν προσαρμόστηκαν στις αλλαγές στην παραγωγή και την εργασία που φέρνει η παγκοσμιοποίηση. Βρέθηκαν απροετοίμαστα απέναντι στην οργανωμένη επίθεση που εξαπέλυσαν ο νεοφιλελευθερισμός, οι συντηρητικές κυβερνήσεις, το κεφάλαιο. Δείτε τα στοιχεία στην ΕΕ. Στις χώρες στις οποίες αποδυναμώθηκαν με κυβερνητικές αποφάσεις οι συλλογικές συμβάσεις υπέρ των ατομικών, όπου ο εργαζόμενος στέκεται μόνος και αδύναμος απέναντι στον εργοδότη, η

συμμετοχή στα συνδικάτα μειώθηκε ακόμη και κάτω από το 20%. Δεν είναι μυστήριο. Τι νόημα έχει για τον εργαζόμενο το συνδικάτο όταν ξέρει ότι βασικά δικαιώματα –μισθός, ωράριο, ασφάλεια, προστασία από απολύσεις– ρυθμίζονται με νόμους ή μονομερώς από τους εργοδότες και όχι από ελεύθερες διαπραγματεύσεις εργοδοτικών και εργατικών ενώσεων; Ωστόσο, στην ίδια την Ευρώπη έχουμε και αντίστροφα παραδείγματα, όπως η Σουηδία, όπου τα συνδικάτα είναι ισχυρά και πετυχαίνουν αυξήσεις μισθών και βελτίωση της θέσης των εργαζομένων, όπου απέφυγαν την κρίση ή τη διαχειρίστηκαν καλύτερα. Και αυτό είναι το ζητούμενο. Να κάνουμε τα συνδικάτα από παράγοντα της κρίσης πρωταγωνιστές της λύσης. Με όλα τους τα προβλήματα, τα συνδικάτα παραμένουν η μόνη άμυνα των εργαζομένων. Πρέπει να αλλάξουν βαθιά για να ξανακερδίσουν τους εργαζόμενους. Φυσικά. Αλλά πώς θα αλλάξουν πρέπει να το αποφασίσουν οι ίδιοι. Ούτε οι κυβερνήσεις ούτε οι επιχειρήσεις. Είτε το θέλουμε είτε όχι, οι νέες γενιές εργαζομένων είναι αυτές που θα κάνουν τις μεγάλες αλλαγές, όσο πειθόνται πως η μόνη προστασία από την αυθαιρεσία των ατομικών συμβάσεων είναι η συλλογικότητα και η αλληλεγγύη.

«Άσε καλύτερα»

Μουτώ Σκουτέλιας
Φοιτήτρια Ιατρικής

Φτάνοντας από την Αθήνα στο Πανεπιστήμιο της Πάτρας ως πρωτοετής στην Ιατρική, ήρθα πρώτη φορά σε επαφή με συνδικαλισμένους νέους. Ήμουν αρνητική στο να ανακατευτώ. Πήγαίνα όμως σε συνελεύσεις, είχα κάποιες συζητήσεις με άλλους φοιτητές που ήταν σε παρατάξεις. Ειδικά στη σχολή μας υπάρχει... μονοχρωμία σε μεγάλο βαθμό, μια και κυριαρχεί η ΔΑΠ - οι άλλες παρατάξεις έχουν μικρή δύναμη. Στις συνελεύσεις κατάλαβα ότι δεν μπορείς εύκολα να εκφράσεις νέες ιδέες και να βάλεις ως μονάδα την πνευλιά σου. Ξαν να ήταν οι τσακωμοί και οι διάλογοι επαναλαμβανόμενα μοτίβα. Πονοκέφαλος. Μου φάνηκαν ανούσιες και αναποτελεσματικές οι παρεμβάσεις. Ήταν εικόνες μιας φθαρμένης κατάστασης. Κάποια φορά χάρηκα όταν σε μια συνέλευση μαζεύτηκαν 200 άτομα από διάφορα έτη. Το πρόβλημα ήταν με ορισμένα βιβλία, τη διακοπή της διανομής τους και περικοπές. Ύστερα από ώρες αποφασίσαμε να δημιουργηθεί μια επιτροπή. Ε, συγκροτήθηκε και μετά... τίποτε! Δεν ενημερώσαν εκείνοι, μετά μπλέξαμε κι εμείς με τα μαθήματα... Ξαν να αφήσαμε στα χέρια άλλων την υπόθεση. Δεν συνδικαλιστήκα. Αν έβλεπα ότι υπήρχε μια πρωτογενής διαδικασία για λύση προβλημάτων που μας απασχολούν, ίσως να ανακατευόμουν. Όμως με αγχώνει πιο πολύ η σκέψη να ασχοληθώ με τα συνδικαλιστικά αργότερα στον εργασιακό χώρο. Μου φαίνεται ότι στα «πο μπλάν» θα είναι πιο άγρια... Λέω άσε καλύτερα.

«Πληρώνουμε την κομματικοποίηση»

Γιάννης Πάδας
Πρόεδρος της ΑΔΕΔΥ

Η κρίση του συνδικαλισμού μάς απασχολεί τα τελευταία 10-15 χρόνια. Πάει παράλληλα με την κρίση του πολιτικού συστήματος και την απαξίωση της πολιτικής. Γ' αυτό και σε όλες τις μετρήσεις ο συνδικαλισμός και το πολιτικό σύστημα βρίσκονται χαμηλά στην εμπιστοσύνη του κόσμου, πιο κάτω από θεσμούς όπως η Εκκλησία, ο στρατός, η Δικαιοσύνη κ.ά. Είναι στο ναδίρ. Η κομματικοποίηση των προηγούμενων χρόνων και η τακτική κάθε κόμματος να κάνει όχημά του τις συνδικαλιστικές παρατάξεις ήταν επιζήμιες. Τις πληρώνουμε ακόμη, με την απαξίωση που εισπράττει ο συνδικαλισμός. Πληγή που δεν έχει επουλωθεί ακόμη είναι η σύνδεση της συνδικαλιστικής δράσης με προσωπικά συμφέροντα και προσωπικές φιλοδοξίες. Πόσοι και πόσοι καραμπινάτοι συνδικαλιστές δεν αναδείχθηκαν σε κομματικές θέσεις... Επίσης, η απομάκρυνση των συνδικαλιστών από τα άμεσα προβλήματα των εργαζομένων στους χώρους δουλειάς επέτεινε τη νοσηρή κατάσταση. Οι καρεκλοκένταυροι και ο γραφειοκρατικός συνδικαλισμός έκαναν τεράστια ζημιά, παράλληλα με τη ρουσφετολογία που διαχρονικά είχε επηρεάσει και έκανε τους συναδέλφους να αισθάνονται στο πετσί τους την

αναξιοκρατία. Χρειάζεται ελεύθερο συνδικαλιστικό κίνημα, μακριά από κομματικούς εναγκαλισμούς, που να συνδέεται αποκλειστικά και μόνο με τα συμφέροντα των εργαζομένων και, όσον αφορά τον δημόσιο τομέα, με τις λειτουργίες των υπηρεσιών για εξυπηρέτηση των πολιτών. Η αποκατάσταση της αξιοπιστίας του συνδικαλισμού θα επέλθει μέσω της καλλιέργειας της αξιοκρατίας και της αξιοσύνης στο έμφυχο δυναμικό. Είναι σημαντικό να διαμορφωθούν οι συνθήκες και να δοθούν δείγματα γραφής ώστε να είναι κοινή πεποίθηση ότι δεν θα μπαίνουν διάφοροι από το «παράθυρο». Εχουμε χάσει την εμπιστοσύνη της κοινωνίας. Εμείς που είμαστε δημόσιοι υπάλληλοι πρέπει να δώσουμε τον καλύτερο εαυτό μας για να ανταποκριθούμε σε αυτόν που ορκιστήκαμε να υπηρετούμε, τον λαό. Η κρίση είναι μεγάλη και θα χρειαστεί χρόνος για να επουλωθούν τα λάθη του παρελθόντος. Πρέπει να είναι «ορατός» ο συνδικαλιστής και να μη λειτουργεί πίσω από κλειστές πόρτες. Είναι απαραίτητο να υπάρχει διαφάνεια και χωρίς κομματικές αγκυλώσεις, χωρίς στεγανά, να βγούμε μπροστά για διεκδικήσεις.

«Εκλέγονται σε όργανα για να είναι αραχτοί»

Ηλίας Σιώρας
Καρδιολόγος, πρόεδρος του Σωματείου Εργαζομένων Ευαγγελισμού

Δεν έχω διατάσει σε συνέδρια να αποκαλέω «κορίτες» ορισμένους. Πρόκειται για μεγάλο μέρος κυρίως των κυβερνητικών συνδικαλιστών, πρώην και νυν, που έχουν δυσφημισει και συνεχίζουν να δυσφημούν την ιδιότητα του συνδικαλιστή. Προσεταρίζονται την εξουσία, τα όποια κυβερνητικά κόμματα, για να είναι αρεστοί. Εκλέγονται σε όργανα για να είναι αραχτοί και δεν κάνουν τίποτε για να διευκολύνουν τη σωστή διεκδίκηση αιτημάτων των εργαζομένων. Αυτοί είναι όλο λόγια, ενίοτε και υπερεπαναστατικά. Άλλοι ούτε να ακούν για απεργίες κι άλλοι λογάδες είναι υπέρ των πολυήμερων κινητοποιήσεων χωρίς να κουνάνε το δαχτυλάκι τους για να οργανώσουν τους αγώνες. Ως γιατρός έχω στην πλάτη μου 2400 24ωρα εφημερίας χωρίς ρεπό και συνεχίζω να δουλεύω, συνεχίζω να μην παίρνω συνδικαλιστικές άδειες, παρά μόνο ολιγόωρες, όποτε είναι απαραίτητο σε περιπτώσεις ανάγκης. Προσώμ τον τίτλο του αγωνιστή γιατρού ή του λαϊκού -του κομμουνιστή- γιατρού παρά τον τίτλο του συνδικαλιστή. Τον όρο «συνδικαλιστής» τον έχουν ευτελίσει αυτοί που κυνηγάνε οφίτσια, συμμετέχουν σε επιτροπές και άλλες καρέκλες επιζητώντας

ουσιαστικά μόνο τη βολή τους. Δείτε την τακτική που ακολουθεί ο εργοδοτικός συνδικαλισμός. Πριν δικαιολογούν τα αδικαιολόγητα και σιγοντάραν τις αποφάσεις κατά των εργαζομένων που λαμβάνονταν από φίλα προσκείμενες σε αυτούς κυβερνήσεις, ΠΑΣΟΚ και ΝΔ, και τώρα φωνάζουν και ανεβαίνουν στα κάγκελα. Το ίδιο ισχύει από την ανάποδη για προσκείμενους στη σημερινή κυβέρνηση, που αλόγιστα σιωπούν. Έτσι συνεχίζεται η παρακμή. Όμως αυτό δεν δικαιολογεί καμιά επίθεση σε συνδικαλιστικά δικαιώματα που επιχειρείται αυτό το διάστημα με διάφορα νομοσχέδια τα οποία στοχεύουν στον δραστήριο περιορισμό του δικαιώματος της απεργίας. Όλοι αυτοί που προσάφερα δεν έβγαλαν άχνα για το θέμα. Ο πραγματικός συνδικαλιστής πρέπει να είναι πρόσωπο ανακλιτό, να εργάζεται, να ενημερώνει τον κόσμο και να αγωνίζεται για τους πολλούς. Η παρακμή και ο εργοδοτικός συνδικαλισμός θα παραμεριστούν όταν αλλάξει η πολιτική συνείδηση. Μόνο μια σοβαρή άνοδος του κινήματος μπορεί να βοηθήσει να ξεπεραστούν παρακμαϊκά φαινόμενα.

«Με την ΤΙΝΑ σκοτώνουν την ελπίδα»

Αρης Καζάκος
Καθηγητής Εργατικού Δικαίου στο ΑΠΘ

Ο συνδικαλισμός στην Ελλάδα αντιμετωπίζει ήδη από τα μέσα περίπου της δεκαετίας του 1980 λυσσαλέο πόλεμο, παρότι στις αρχές της δεκαετίας αυτής έχουμε την ψήφιση του συνδικαλιστικού νόμου (1264/82), ένα εμβληματικού χαρακτήρα θεσμικό επίτευγμα. Ο πόλεμος αυτός κατά το συνδικαλισμού, που γίνεται με τον υπόλοιπο κόσμο, κορυφώνεται τις επόμενες δεκαετίες στα ΜΜΕ, που έχουν περάσει στην ιδιοκτησία μεγάλων επιχειρηματικών ομίλων. Στα ρεπορτάζ των Μέσων περιγράφεται με κάθε λεπτομέρεια η ταλαιπωρία του κοινού από τις απεργίες, αλλά σχεδόν ποτέ δεν αναφέρονται οι αιτίες και τα αιτήματα των απεργών. Μοιάζουν με εκείνον που καταγγέλλει στην αστυνομία τον γείτονά του επειδή τον στραγγαλίζουν. Μια ακόμη δοκιμασμένη μέθοδος: ο πόλεμος των ΜΜΕ φθέρει στη συνείδηση των πολιτών την ιδέα και την αξία του συνδικαλισμού, στρεφόμενος κατά προτίμηση προσωπικά κατά συνδικαλιστών για υπαρκτά ή ανύπαρκτα σκάνδαλα.

Η κυρίαρχη συνθήκη της ασύμμετρης παγκοσμιοποίησης και το θεσμικό περιβάλλον που αυτή δημιουργεί διαλύουν τις μεταπολεμικές εργασιακές και κοινωνικές σταθερές. Το παράδειγμα της αλυσίδας Walmart στις ΗΠΑ είναι χαρακτηριστικό: φτωχά και μεσαία στρώματα αγοράζουν φτηνά προϊόντα που εισάγονται από την Κίνα και με τον τρόπο αυτό «επιδοτούν» την καταστροφή των δικών τους θέσεων εργασίας. Στο μεταξύ η εργασία, οι εργαζόμενοι, τα συνδικάτα κατακερματίζονται. Οι συνδικαλιστικές ηγεσίες «μαλώνουν για τα ασημένια μαχαίροπριονα τη στιγμή που μας παίρνουν το ψωμί». Σε σχέση με τον συνδικαλισμό τα ερωτήματα πυκνώνουν: Θα μπορούσαν άραγε να υπάρχουν θέσεις εργασίας, οι εργαζόμενοι, τα συνδικάτα κατακερματίζονται. Οι συνδικαλιστικές ηγεσίες «μαλώνουν για τα ασημένια μαχαίροπριονα τη στιγμή που μας παίρνουν το ψωμί». Σε σχέση με τον συνδικαλισμό τα ερωτήματα πυκνώνουν: Θα μπορούσαν άραγε να υπάρχουν θέσεις εργασίας, οι εργαζόμενοι, τα συνδικάτα κατακερματίζονται. Οι συνδικαλιστικές ηγεσίες «μαλώνουν για τα ασημένια μαχαίροπριονα τη στιγμή που μας παίρνουν το ψωμί».

χωρίς σύγκρουση, χωρίς να τα φοβάται ούτε τόσο θα ο αντίπαλος; Τι μπορεί να γίνει άραγε; Για την απάντηση στο ερώτημα αυτό ας λάβουμε υπόψη μας και τα εξής: Η ΤΙΝΑ («There is no alternative»: δεν υπάρχει εναλλακτική λύση), που αποτελεί στην πραγματικότητα άλλη εκδοχή της σαθρής θεωρίας για «το τέλος της Ιστορίας», είναι φονικό όπλο προπαγάνδας, με τη χρήση του οποίου θέλουν να σκοτώσουν την ελπίδα στην ιστορική της διάσταση. Αν δεν αποδομήσουμε αυτή την προπαγάνδα δεν θα ξανακερδίσουμε την ελπίδα και το «μαζί» που χάσαμε. Να θυμόμαστε ότι η αλληλεγγύη υπήρχε και προτού γίνουν αποδεκτά και εγγραφούν στα συντάγματα τα κοινωνικά δικαιώματα και ότι, φυσικά, θα εξακολουθήσει να υπάρχει, όσο τραυματισμένα και αν βγουν από αυτή τη μάχη τα δικαιώματα. Να θυμόμαστε ακόμη ότι αυτό που κινεί τους ανθρώπους είναι η ανάγκη και η αντίθεσή τους σε ό,τι καταστρέφει τη ζωή τους, τους υλικούς όρους αξιοπρεπούς διαβίωσής τους. Η ιστορία δεν τελειώνει αλλά γίνεται. Εχουμε ιστορία μπροστά μας να πράξουμε.

«Έχει γίνει κομματικό αριστείο»

Γιώργος Πυρπασόπουλος
Ηθοποιός

Έχω συνδικαλιστεί στο Σωματείο Ελλήνων Ηθοποιών και το αποφεύγω πλέον όπως ο διάβολος το λιβάνι. Απογοητεύτηκα γιατί ήταν εντελώς κομματικό το πλαίσιο, δεν υπήρχε καμία πρόθεση να αντιμετωπιστούν σοβαρά προβλήματα του κλάδου. Ο συνδικαλισμός έχει γίνει κομματικό αριστείο και χρησιμοποιείται ως μέσο για πολιτικές σκοπιμότητες. Πρέπει απαραίτητως να περάσεις από αυτό το στάδιο για να μπεις στην πολιτική - έχει χάσει την ουσία του.

«Έγινε σύστημα μέσα στο σύστημα»

Νένα Βενετσάνου
Τραγουδίστρια

Βαρέθηκα να ανοίγουμε κουβέντα για συνδικαλιστικά ζητήματα, αλλά να μη διεκδικούμε! Ξέρετε γιατί; Επειδή αυτή η υπόθεση θέλει εργαζόμενους που να είναι περήφανοι, αλλά και συνειδητοί πολίτες. Με τις υπάρχουσες συνθήκες ποιος είναι περήφανος σήμερα για τη δουλειά του; Όσοι εργάζονται αισθάνονται υποτελείς, συμπεριφέρονται με δουλοπρέπεια προς αυτούς που τους δίνουν δουλειά είτε στον ιδιωτικό είτε στον δημόσιο τομέα και παραδίπλα στέκονται οι άνεργοι, μακριά από συνδικαλιστές, μακριά από τους άλλους εργαζομένους, μακριά από τη διεκδίκηση. Από πάνω, πάντα μια εργοδοσία που προσπαθεί να καταργήσει κεκτημένα των εργαζομένων. Κάπως έτσι κατάντησε ο συνδικαλισμός διαδικασία παζαριού γύρω από τα κεκτημένα. Εμείς στα νιάτα μας το λέγαμε «συνδικαλισμό του χλιδαρίκου» (σου δίνω αύξηση και σ' τα παίρνω πίσω ανεβάζοντας τον τιμάρθιο). Σήμερα, με την οικονομική κρίση και με τα μνημόνια, χειροτέρεψαν οι συνθήκες και έγινε επίθεση στον συνδικαλισμό, με στόχο

να καταργηθεί κάθε αντίσταση που έρχεται οργανωμένα, από συλλόγους, σωματεία, συνδικάτα. Έτσι, οι συνδικαλιστές έγιναν για τους υπόλοιπους εργαζομένους «οι δυνάμεις του κακού» που υπηρετούν τα μνημόνια και κατάντησαν απωθητικό. Ενώ ο συνδικαλισμός έπρεπε να είναι ισχυρή πολιτική δραστηριότητα που να εμπεριέχει το δικαίο και ισχυρή πολιτική ιδεολογία της εργατικής τάξης, έγινε σύστημα μέσα στο σύστημα. Με τον συνδικαλισμό απαιτείς καλύτερες αμοιβές, καλύτερες συνθήκες εργασίας και κάνεις και άλλες δραστηριότητες που φέρνουν τους εργαζομένους κοντά. Στις μέρες μας αυτό το έχουν αναλάβει οι εργατονονοί, αρπακτικά που χρησιμοποιούν εργαζομένους, βάσει των ενδιφερόντων και των χόμπι τους, και δημιουργούν μια τεχνητή κοινότητα που χρησιμοποιεί κυρίως τον δημόσιο χώρο για ιδιον όφελος. Με τόσους ανθρώπους και τόσους υποτελείς εργαζομένους δεν γίνεται συνδικαλισμός, μόνο διεκπεραίωση της γραφειοκρατίας. Ο συνδικαλισμός θέλει πολιτική δράση και εργατικό κίνημα.